STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 02619

TSU DIR - TSU MIR

A. Glanz-Leyeless

•

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

א. לעיעלעם

צו דיר — צו מיר

פּאָעמע

פרילינג 1933

Copyright, 1933
By
A. GLANZ

אַרויסגעגעבן פון
אויטאָר

צו דיר — צו מיר

פאָעמע פון א. לעיעלעס

ניו־יאָרק 1933

די פּאָעמע פאַרצייכנט — און
פיקסירט — אַן איבערלעבונג פון
פרילינג 1933. דערפאַר דער סע־
פּאַראַט־אָפּדרוק, כאָטש די זאַך איז
אַ טייל פון דעם נייעם בוך לידער,
וואָס וועט אַרויס אינגיכן.

אַרויסגעגעבן אין הונדערט
עקזעמפּליאַרן

אינהאַלט

מערצאָווע ווינטן 11
פאַרריגלט צימער 15
שוואַרצע מירמלען 16
דער באַלאַגאַן 17
טויבן אויפן גאַס 20
פאַביוס לינד צו פאַביוס לינד 22
די הייל 27
אַ מאָלער אַ קענער 31
דער דאָר 33
פאָרטרעט 1933 37
איך גלויב 40
רעדע ביים בראָנקס־טייך 41
צו דיר — צו מיר 45
טריליאָניקע וואָר 49
דער פרילינג גייט 53

מערצאָווע ווינטן

I

מערצאָווע ווינטן רייסן מיר אַ פּאָלע.
די אָנהייב-קנאָספּן בריסטלען זיך — באַריר!
עס קלעפּן זיך די פינגער שוין פון סמאָלע.
דער נייער אָנקום שפּאַנט אין פּאַרק מיט מיר.
דערווייל איז אַלץ נאָך ברוין. ס׳ווערט די בעהאָלע
פון פאַרבן, רייכעס איצט ערשט צוגעגרייט.
ניין, זיכער: כ׳שטיק אין זיך נישט קיין שום קלאָלע —
איך שמעק די פינגער און וויל גוטע רייד.

II

אין כאָלעם-גרינעם ערעוו ליגט געמיטלעך
דער טייך דאָ אונטן. ס׳איז נישט צו פאַרשטיין,
ווינאַך פונצווישן אָט די הוילע ריטלעך
דערקריכט ער ביז דעם אויפגעשטעלטן שטיין
פון גרויס ניו-יאָרק מיט זיינע טורעם-היטלעך.
נאָר ס׳איז ניו-יאָרק. דער אויטאָ-בראַזג נישט-ווייט
דערמאָנט מיך, אַז עס איז קימאַט נישט זיטלעך
צו שטיין ביים בראָנקס-טייך אין אַזאַ מין צייט.

III

די צייט. זי מאָנט נישט בלויז מיט אויטאָ-האָרן.
זי שרייט פון יעדן ראָג, מיט יעדן מויל.
נישט כאַלעם-גרינער ערעוו — רויטער צאָרן!
נישט צאַרטע צווייגן-ריטלעך — אַ פּיסטויל!
איך וויים, איך וויים: אַראָפּלאָזן די שטאָרן
וואָלט איך פאַרשעמט געדאַרפט ביי זיך אין שטוב,
און וויינען — ווײ, וואָס איז מיט מיר געוואָרן,
און וואַרפן זיך אין שמאָל-און-לאַנגער גרוב.

IV

נאָר ס׳איז די צייט אָן אַלטע און געניטע,
און רייד האָט זי געהערט שוין אויך אַסאַך.
נישט רייד — ווי קלוימערשט רויט-צעגליטע —
באַדאַרף מען, ווען עס פּלאַקערט ביז דער דאַך.
פאַר וועמען וואָרט איז די באַשערטע שיטע —
פאַר דעם איז אַלץ און אומעטום אַ ברען.
און אויך: צו אָפּט בייט אַלגין די אָרביטע,
און ס׳נעמט מיך נישט דאָס רויטס פון פּראָלעטפּען.

V

איך קאָן דאָך נישט פֿאַר זיך די צייט באַשטעלן,
ווען מיך וועט וועלן אויסהערן די וועלט.
די נאַרישע! זי וויל נישט מיר געפֿעלן,
און ווייס אויך נישט, וואָס איר אַליין געפֿעלט.
און זי האָט צייט. זי ציילט זיך אירע קרעלן
מיט מילי־בילי־מילי־בילי־אָן.
איך האָב איין קרעלכל בלויז אויף איינצושטעלן
און ס'איז דערלויבט מיר בלויז איין שנעלער קאָן.

VI

ווייל איך דערציילן דאָ, ווי אין א זונטיק
סאָף מערץ, האָט א געווייסער פֿאַביום לינד
באַוואונדערט לאַנג, ווי וואַרצלדיק און גרונטיק
עס וואַרט א בוים אויף אָנקום אין דעם ווינט.
ער וואַרט נאָך אויך. נישט שיין אַזוי און רונדיק —
דאָך וואַרט נאָך פֿאַביום לינד. און אים פֿאַרדריסט,
ווי שנעל עס מעלדט זיך דאָ דאָס גראָז־וואַרט וואונדיק.
נאָר עמעס: ס'איז גאַנץ קלאָר — ער וואַרט אומזיסט.

VII

אויף וואָס וואַרט פאַביום לינד? — פיל לעבנס פירט ער.
איינס קלאָר, ווי ס׳איז א ווייטיק, ווי אַ צאָל.
ווי ס׳איז דער שטעג, דער גראַדער, אויסגעוווירטעטער
צום מייסים-שטיבל, טורמע, צי שפּיטאָל.
דאָרט איז ער מאַן און פאָטער באַלאַנסירטער,
און האָט א קרייז פון נאָנטע און פון פיינט.
דאָרט זעט ער אוים גאַנץ פעסט. און דאָרטן שפּירט ער —
קיין נעכטן, מאָרגן. אַלץ דערזעלבער היינט.

VIII

און נאָך אַ לעבן דאָ — צווייטס, דריטס און מערער.
עס פליסט אין אים און ווירבלט ערגיץ טיף.
און גראָד איז דאָס — פאַרשטעלט פון זעער, הערער —
דער גרונט פון גרונטן — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

פאַרריגלט צימער

טונקל, פאַרריגלט צימער.
לופט געדיכט און אָנגעזאַפּט מיט מוירע און געפאַר.
פאביום לינד איז אויג אויף אויג
מיט אַן אויסטערלישער פרוי.
פאביום לינד איז קליין און ציטערט.
די פרוי איז גרוים און וואַקסט — און שלאַקסט
מיט שווערלייביקע רייכעס.
געררוך פון שטאָל,
פון זומערדיקע נאַכמיטיקס אין געדיכטעניש פון וואַלד.
מעכטיקע לענדן און מעכטיקע פיס.
פאביום לינד האָט מוירע, און אים איז צום שטאַרבן גוט.
די רייכעס וויקלען איין,
נעמען צו ווילן — אים איז צום שטאַרבן גוט.
ער דאַרף נישט דאַרפן עקזיסטירן.

ער און די פרוי און די מוירע און דאָס גוטסקייט איז איין,
און ער איז געוואַלטיק אַליין.

שוואַרצע מירמלען

פּאַביום לינד טרעט אויף שטיקער נאַכט,
האַרטע ווי אַספּאַלט.
ציענישן, גליענישן פון שטאָט —
אַסאַך נאַכט און אַסאַך אַליינקייט.
אַסאַך טרעפּן אַרויף און אַראָפּ.
אָט זענען די גלאַטע, גען-גלאַטע פעלזן פון אימפּעט,
די הויכע און גראַדע עשאַפּאָטן פון שטיינערנעם שיגאָען.
וועט ער דערקלעטערן אויף די שוואַרצע מירמלען
פון אָנהימלדיקער נאַכט

ביז דעם העכסטן שפּיץ
און פון דאָרט...
וואוהין? אַלצאיין.
ער און נאַכט און פעלז זענען איין.

דער באַלאַנאַן

פּאַביום לינד האָט פאַרגעסן זיין נאָמען.
ער איז אַ פּאַיאַץ אויף די יאַרידים.
ווייזט קונצן
פאַר די מענער, וואָס גאָלן זיך העכסטנס איינמאָל אַ וואָך,
פאַר די פרויען, וואָס טראָגן שווערע צעפּאָרענע שיך,
און פאַר נעגערס.
ער נעמט אוים.
האָ־האָ־האָ ער נעמט אוים.
הונדערט ווייבער, נעגערטעס און אַנדערע קלייבן זיך
אַרום אים,
טרייסלען מיט זייערע היפּטן אויף אים
שרייען: האַלעלויא, האַלעלויא, האַלעלויא,
אונזער האַר, אונזער האַר, זיי אונזער האַר!

נעמט ער א צען צווישן זיי און מאַכט זיי פאַר זיינע ווייבער.
זאָגט ער צו זיי:

דו קאָך מיר דאָס געקעכץ וואָס איך ליב — מיט ריישעכץ.

דו זע, אַז עס זאָלן נישט פעלן קיין קנעפּ אויף מיינע
פּאַדזשאַמעס.

דו היט מיין שלאָף, וואָרים איך צערטל דעם שלאָף,
ווי אַ קינד דער מאַמעס וואַרעמקייט.

איר דריי שטעלט אויס גרויסע אומעטיקע אויגן,
מיטן גאַנצן ווייטיק פון דער געקאַטעוועטער אַפריקע,
איך זאָל זיך פאַרשעמען פאַר די געשליפנסטע ווערטער
אויף די דעליקאַטסטע צינגער,
איך זאָל נישט מיד ווערן צו שעלטן דעם אויפטו פון
דער וועלט.

איר דריי געניט זיך אין די צערטלעריייען פון לייב-און-ליב,
זעטיקט דעם נעאַנדערטאַלער, דעם קראָמאַניאָנער
און אַנדערע בלוטסטראָפּן אין מיר.

און דו, גראַד-נאָזיקע און מיסטיש-אויגיקע,
דו לויף אויף דיינע (בעעמעס צו-דינע) פיס,
און קינדיק אָן מיין דיכטערישן רום אין אַלע פיר עקן

און אין אַלע פיר סוב-עקן.
נישט גערוט, נישט געראַסט,
צי געגעסן, צי געפאַסט,
צי אָנגעטאָן אָדער אין דיין אַליוועגער בלויזקייט —
דערצייל דער וועלט מיין גרויסקייט.
עס איז הויכע צייט.
מיינע סאָנים די בייזע לייט
טוען און מיען זיך עס זאָל פאַרגעסן ווערן
פון אַריבער די יאַמען ביז אריבער די שטערן
דאָס געדעכעניש אין דיכטערלאַנד פון דעם פרינץ שעבעפרינץ.
עס דערגייט שוין ביז דער פּראָווינץ.

טויבן אויפן גאַס

פּאַביום לינד געדענקט:
טויבן אויפן גאַס
טריפּ-טריפּ, טריפּ-טריפּ.
שנאָבלען זוכן, נישטערן אויף דער ערד.
פּיק-פּיק, פּיק-פּיק —
אַ ווערעמל, אַ קערנדל.
עסן, עסן, עסן.
דער קאַץ פאַרכאַפּט אַזש דער אָטעם.
פאַרגאַנווערט זיך אונטער אַ סלופּ,
באַרשט זיך אויף, גרייט זיך, גרייט זיך,
ששש. ששש...
זאָלן זיי נאָר נישט זען, זאָלן זיי נאָר נישט הערן.
אין קאַצנקאָפּ מישט זיך.
צעפּלאָשעטע טויבן, פּרואוון זיך פליען, און זי — כאַפּ.
די טויבן נעמען זיך נישט צום האַרצן.
טיר-טיר, טיר-טירר.
אויך מיר אַ גאַזלען.
די קאַץ אַליין האָט ספּייקעס.
נאָר די קאַצן-אויגן גליען. הייסע בורשטינען.

דער אַלטער איטאַליענער, האַלב-געליימטער,
היט מיט קליינע אויגן זיינע פייגל
און נאָך מער די קאַץ.
נישט קיין מיניע פון טוּבישן שנאָבל, נישט קיין האָר
פון קעצישער וואָנצע
מיידן אים.
ער מעסט דעם שעטעך, מעסט די צייט
און פאַרשווינדט אין זיין שטיבל.
ער קומט צוריק מיט אַ ביקס,
אַן אַלטע קיילע נאָך פון רעי אומבערטאָס צייטן.
אַזאַ קאַץ, אַזאַ האָזע — זיינע טויבן!
פיליאַ ד'אונא פוטאנא, קע טע פרענדאַ און קאַלפּאַ,
קע און פולמינע טע פרענדאַ!
שיסן וועט ער זי דערשיסן, קוילענען...
וויסיכוואָס . . . אַז די אַלטפרענקישע קיילע איז
גאָרנישט געלאָדן.
נאָר אָנגעשטעלט האַלט ער זי פונקט ווי עס האָט
געלערנט דער טענענטע
אין רעי אומבערטאָס אַרמיי.
וואָס פאַר אַ פּראַכטפולע שנויצן עס האָט געהאַט דער רעי!
פאַביום לינד זוכט די טויבן — — — —
וואו זענען זיי?
הושששאַ — אַוועקגעפלויגן...

פּאַביום לינד צו פּאַביום לינד

פּ. ל. איינס: אויף די קאָלירטע גומים פון אילוזיע
וויִ לאַנג נאָך וועסטו טרעטן?

פּ. ל. צוויי: כ'וואָלט אינגאַנצן נישט געטרעטן
ווען נישט אַ רעגע אילוזיע יעדן טאָג.

פּ. ל. איינס: אויף דעם מויל פון דער רעגע הענגט
נישט מער פרייד,
ווי אויף די ליפּן פון אַן אַלטער צע־
קנייטשטער מומע.
וויפיל דו ווילסט זיך נישט נאַרן,
די ביטערניש לויפט פאָראויס,
און באַגלייט דיך געטריי צוריק.

פּ. ל. צוויי: בין איך געקומען צו-פרי,
בין איך געקומען צו־שפּעט.

פּ. ל. איינס: קיין אַליבי פאַר זיך אַליין איז קיינמאָל נישטאָ.
גיי העכער ארויף ווי דיין אויג גרייכט,
גיי טיפער אַראָפּ ווי דיין ווילן דערוועגט זיך.

פ. ל. צווייֵ: האָב איך פּראָבירט.
אַרויף — האָט מען געזאָגט: נישט שווין
ווייל ער דאָס טעלערל פון הימל,
און ס'איז די צייט פון גרויס ליבשאַפט
צו באַשיידנקייט.
אַראָפּ — האָט מען געזאָגט: מיט
וואָסערע מאָסקעס שרעקט ער אונז —
ס'איז די צייט פון הימנען צו צוויימאָלצוויי.

פ. ל. איינס: און וואָס האָסטו אַליין געזאָגט, אָ
פּאַביוס לינד?

פ. ל. צווייֵ: איך אַליין . . . איך בין נישט געגאַנגען גענוג.

פ. ל. איינס: גיין — גייט מען קיינמאָל נישט גענוג,
נאָר מוירע פאַרן גאַנג זאָל מען נישט האָבן.
מען דאַרף גיין וואוהין מען וויל קומען.

פ. ל. צווייֵ: איך קאָן נישט ארויס פון דעם פּאַנצער,
וואָס אויף מיר.
און נאָך מער אין מיר.
איך בין דער, וואָס קלעטערט אויף טרעפּן
און טרעפּן צו באַגעגענען,
און געשעט די באַגעגעניש —
אַנטלויפט ער אין איילעניש צוריק.

פ. ל. איינס: ווען מען וויל נישט פון אָנהויב אַנט־
לויפן, אַנטלויפט מען נישט.
נישט־געמיינטער אָנהויב קאָן דעם ציל
נישט אָניאָגן.

פ. ל. צוויי: שטרייט איז מיר דערווידער.
כ׳מוז זיין געווינער אָן געראַנגל.

פ. ל. איינס: קיין אַליבי פאַר זיך אַליין איז קיינמאָל
נישטאָ.
וואַרט מיט דעם קויעך, וואָס דערוואַרט זיך.

פ. ל. צוויי: האָב איך פּראָבירט.
איך בין געווען ווי אַ פּאָטעל, וואָס לאָדט
איין זיך צו זעצן אין אים —
און בלייבט ליידיק.
און מען האָט געזאָגט: אַ קעלט טראָגט
פון אים.
און מען האָט געזאָגט: נישט אין, נאָר
אויסער דעם צירקל איז ער.

פ. ל. איינס: און וואָס האָסטו אַליין געזאָגט, אַ
פאַביום לינד?

פּ. ל. צוויי: איך אַליין . . . איך האָב צופיל אַריבער־
גענקוקט כ׳זאָל קאָנען דעם צירקל דורכרייסן.

פּ. ל. איינס: מען רייסט קיינמאָל נישט דורך.
נאָר מען זאָל עס נישט מיידן.
ריים ביז עס טוט ווי.
נישט געמינערט, נאָר געמערט ווערן
די רינגען אַרום און אַרום,
סיידן מען פּליקט דאָס אייגענע לייב און
מען מאַכט נישט צו די אויגן
אוים ראַכמאָנעס צו זיך.

פּ. ל. צוויי: כ׳בין אזוי אויך פול מיט אַליינקייט.
זאָל איך נאָך אַליינער ווערן?

פּ. ל. איינס: וואָס פאַר אַ שוץ איז אַ קלייד פון לויזע
פעדים, אַ פאַביום לינד?
וואָס פאַר אַ באַהעלטעניש אַ גאַרטל פון
שיטערע קרעלן,
ווי עס טראָגן די מיידלעך פון טראָבריאנד?

פּ. ל.צוויי: מען מיינט — עס דאַכט זיך — מען האָפט...

פ. ל. איינס: קיין אַליבי פאַר זיך אַליין איז קיינמאָל
נישטאָ.
אוים מיט מיינע, דאַכטעניש, האָפן.

פ. ל. צוויי: האָב איך פּראָבירט.
אין יענע זעלטענע גאַנייוועס ביי זיך און
ביי צייט
בין איך געווען ווי אַ שויב:
ליכט און פינצטערניש זענען געגאַנגען
דורך מיר
און אָטעמס האָב איך אויפגעכאַפּט,
און פינגער האָב איך אויף זיך געשפּירט,
און אַליין געבליבן בלאַנק און אומבאַרירט.
האָט מען געזאָגט: א י ם שטייט נישט
אָן צו זיין אַ שפּיגל.
און נאָך האָט מען געזאָגט: דער סכאַר
פון אייגנמיין איז פאַרגעסעניש.

פ. ל. איינס: און וואָס האָסטו אַליין געזאָגט, אַ
פּאַביום לינד?

די הייל

די הייל איז שמאָל און טונקל, טונקל און לאַנג,
און אַזוי נידעריק
אַז פּאַביום לינד מוז דאָרט שטיין אויף די קני.
ער וויל שטיין אויף די קני
און בעטן זיין גרויס געבעט.
ער וויל קריכן אויף די קני די גאַנצע לענג פון דער הייל,
און מיט זיינע וואונדן אויסבעטן דעם געהאַרטן נעס.
דאָ אין דער הייל,
וואו ביי די ווענט שטייען שניצונגען פון אַפריקאַנישע
פרימיטיוון
מיט דעם הומאָר און לעבנסכאָכמע פון זייערע אָרגאַנאָנען,
וואו זייטיק און פלוצטאלבן — וואָיענדיק און האַווקנדיק
באַפאַלן אים מאַנסטערס מיט אַרויסגעשטעקטע צינגער,
סטראשנע האַוואַיעס, בייטשנדיקע עקן, ווארגנדיקע הענט—
דאָ וואַרט פּאַביום לינד

עס זאָל געשען דאָס איבערקערעניש מיט אים.
דאָ טויכן אויף און שווינדן
אין אייביקער רונדער פּראָצעסיע
אַלע ערטער, אַלע פּערסאָנאַזשן.
דאָס פאַרריגלטע צימער מיט דער אויסטערלישער פרוי.
דער מירמל און די פעלזן פון נאַכט (אַזויפיל נאַכט).
דער באַלאַגאַן מיט די האַלעלויעדיקע צען ווייבער.
דאָ וואונדיקט ער זיין וועג אויף בעטנדיקע קני
און דאָ איז ער אַליין מיט זיין אומרייפקייט.
(פּאַביוס לינד האָט שוין לאַנג לויט די יאָרן געדאַרפט
אויפהערן זיך ייִנגלען,
און האָט נישט).
און אַזוי וואַרט ער אויף נעס,
גלייבט, אַז עס איז דאָ אַן אַרויסגאַנג פון דער הייל,
גלייבט, גלייבט.

ווי זעט אויס דער אַרויסגאַנג, פּאַביוס לינד?
פיר־און־פערציק מאָל בלענדיק איז ער מיט פרייד

און אויף יענער זייט שטייט אַן איינאונאיינציקע,
אָנגעלאָדן מיט פונקט אַזויפיל וואַרטעניש ווי ער...

האָפּסאַ־דולאַ, פּאַביום לינד.
נישטאָ קיין ארויסגאַנג פון דער הייל,
נישטאָ קיין בלענד און קיין איינאונאיינציקע.
און וואָלט זי יאָ געווען, וואָס וואָלט זי געקאָנט דיר זאָגן?
לאָמיר זען, לאָמיר זען...

ווילקום, באַשערטער פּאַביום לינד דו מיין,
ביי מיר דיין גינגאָלד רינג, דו ברענגסט די שיין.

קום שנעל — פיל זין און טעכטער צו געבערן,
מיר זאָלן נייער מענטשן־אָנהייב ווערן.

די ביז־אונז־דוירעס האָבן זיך געמיט
אַרויסצוזינגען אונז, דאָס גינגאָלד־ליד.

אונ איצט — נישטאָ קיין דוירעם מער איצונדערט,
נישט קוק אויף מיר אזוי פאַרוואונדערט.

זיי זענען טויט — אָט די פון יענער זייט
געוועזן נישט-געראָטן, פעלע לייט.

געווען א וויסטער דורכפאַל — ביאָלאָגיש.
נישט טרויער, ליבער מיין, פאַרלייד, פאַרטראָג עס.

עס איז אַזוי באַשערט פון אָנהייב אָן.
איצט קום! ס׳איז שפעט. כ׳וויל ווערן אויסגעטאָן...

פאַביום לינדן ווערט טרויעריק. פאַביום לינד לאַכט.
דאָס — זיין פיירעש אויף שיר-האַשירים? צום טייפל!

אַ מאָלער אַ קענער

שיין זענען צווייגן, ווען זוניק
טוען זיי אָן זיך די טוניק
פון דעם צעפּראַלטן געבלי.
אָפן פּאַר גאָט און פּאַר לייטן
מעלדן זיי שטאָלץ דורך די צייטן:
אָט ווי מיר ליבן זיך הי.

שיין זענען צווייגן מיט בלעטער,
ווען אין אַ דורכזיכטיק וועטער
הענגען זיי גרין און באַרוט.
אַלץ וואָס די ערד האָט אין קלוגשאַפט
אַל איר באַקלערטע גענוגשאַפט
איז אין דעם בלעטערדיק בלוט.

אָבער ווען זיכער און שווייגיק
שטרעקן זיך נאַקעטע צווייגן
קעגן א הימל פון גרוי —
איז נאָך די שיינקייט פיל שענער.
גרוים איז ביים מאָלער דעם קענער
ס׳צייכענען — דין און גענוי.

נעצן, געהעפטן, אוזאָרן —
וואָס פאַר אַ צייכענונג קלאָרע,
וואָס פאַר אַן איידל געשריפטס.
ערד שרייבט אזוי דורך די לופטן,
בעט זיך ביים הימל און רופט׳ן
ענדיקט דעם בריוו מיט אַ זיפץ.

דער דאָר

אַ וואָרט! אַ וואָרט אַן אָדלער פֿלינק, אַ הירשין גרינג
צו טראָגן מיר אַ בסורה — יעדן, וואָס געפּלעפֿט.
נאָר ס'בעט דאָך אַ קוואַד־פּע צו בלענדעניש באַהעפֿט,
אַ בלינדער זוכט אויף דנאָ פֿון יאַם אַ קישעף־רינג.

געווען פּאָעטן לאַנג פֿאַר מיר, וואָס האָבן שטרענג
געזונגען אָדעם צו דער הייליקייט פֿון פֿליכט,
געבעטן זי זאָל שיינען זיי מיט קאַלטן ליכט
און פֿירן זיכער דורך דעם לעבנס ברייט און לענג.

פֿליכט, פֿליכט — אַ פֿאַלשער קלאַנג און עמעסדיקע פּאָר
צום הויך־געפּרייזטן גראַדן, זאַכלעכן פֿאַרשטאַנד.
און וואָס פֿאַרדעקט זי נישט מיט קניפּ פֿון דאַרער האַנט —
די וואָרטשנדיקע מאָנערין מיט שיווע האָר!

איך ווייס נישט וואָס איז פליכט, נאָר כ׳שפּיר צו גוט און טיף
דעם הארבן טאַם פון צוואַנג, די ביטערקייט פון צוים.
איך קאָן זיך דאָך נישט ברידערן מיט אַט דעם בוים
ווי לאַנג איך וויל — נישט לייקענען זיין קלוגן בריוו.

„צו לעבן בלויז, מיין קינד, איז שוין אַ שווערער אָל״,
האָט מיין וואָלצלאַווקער באַבע מיר מיט זיפץ געזאָגט.
און איטלעך יאָר פון אירע אַכציק האָט באַקלאָגט
מיט מידן בליק די לעסטיקע און הארטע צאָל.

„און כ׳וויל נישט מער. גענוג. אַז גאָרנישט איז קעדאַי״
איך האָב געגלייבט דער זקינע, הילפלאָז זי געטרייסט:
עס פרעגט אונז קיינער נישט — מען לעבט ווייל אימיץ הייסט —
און יעדער דאָר מוז אויסטראָגן די הארטע לאַסט פונסניי.

דער מידער בליק האָט פון זיין עמעס נישט געקרימט.
יאָ, באָבע, שווער. און ווען אַ קאָפּ איז ווייט געווענדט,
און וויל אזוינס, וואָס איבער די באַקאַנטע ווענט,
דאַן זענען שמאָלע פּלייצעס צוויי צו־שמאָל — באַשטימט...

עס האָט מיין באָבע נישט פאַרמאָגט קיין צויבער־שפּרוך,
און איך זוך אויך אומזיסט די מעמרע פון באַשייד.
עס האָבן זיך פאַרפּלאָנטערט אַלע, אַלע רייד,
אַ הייל פון רוכעס בייזע איז דאָס ווערטערבוך.

מיין דאָר האָט פיל געזען און מערער נאָך געהערט.
דול דורכגעפיבערט א יאָרהונדערט אין איין שפּאַן.
צעקלעמט באַגערט ער רויטן האָן, צי טויב, צי שוואַן.
צעטומלט טויט ער אַלע דריי מיט בלינדער שווערד.

עס איז דער דאָר פון לאַנגען האַס און לאַנגער נויט,
און נישט קיין אויסלייזער — אַ טאַליען איז דאָס וואָרט.
עס שטייען ברידער פינצטערע ווי ערעוו מאָרד,
און ביידע רעדן רייד און קיינער קיינעם טרויט.

די נויט מאַכט גרויסע גוט און קליינע מאַכט זי בייז,
און גוטס מיט בייזן האָבן זיך צונויפגעמישט.
און דאָ האָט מיך מיין קורצע קאַרגע שאָ דערווישט
און דאָ שטיי איך אין מיין געפלעפטער, גאַנצער גרייס.

פאָרטרעט 1933

אַ פייל זון האָט דורכגעשאָסן די נעץ צווייגן און ריטלעך.
העזעלעך ליכט האָבן געטאַנצט מיט מייזעלעך שאָטן
און אויסגעטאַנצט אַלע מענטשלעכע פּאַסאַנען און צייכנס.
אָט דרייעקס, אָט צלאָמים,
אָט שלענג, אָט קוואַדראַטן,
און אָט סוואַסטיקאָס — אויך סוואַסטיקאָס.

הוי, איר שפּרייטער פון מאַגייפעס
(אייער די מאַכט איבער האַמוינישן אָטעם)
הוי, איר פאַרגרייטער פון סרייפעס
(גרוים איז די שרעק פון טאַבו און פון טאָטעם),
הוי, שפּרוכן און סימבאָלן.
נאָר איר, שאַלקהאַפטע, האָט געקאָנט צייכענען און מאָלן
אזוי גענוי און פלייסיק
דעם פאָרטרעט פון טויזנט ניינהונדערט דריי און דרייסיק:

א מענטשל מיט דער נאָז פון א שנאַפּער,
מיט דער פריזור פון א טויבן-כאַפּער.
א קליין מענטשל, וואָס וויל נאָר גרויס.
גרויס שפּרייזן.
גרויס רעדן.
גרויס פייניקן.
הונדערטער. טויזנטער. מיליאָנען.
הייליק פייניקן — — —
פונוועגן דער זעלעס נוץ — פונוועגן א העכער, דריימאָל
העכער גוטס...
(געשטאַטן, ביטע: ער איז נישט מענטשלעך, נאָר געטלעך.
אליין א... וואַרהאַפטיק — גאָט...
א נייער יעזוס, אַן אייגענער נישט-סעמיטישער . . .
יודע פערעקע!
א באַוואַפנטער יעזוס, א געפּאַנצערטער עכט-געדמאַ-
נישער יעקע).

געטלעך פאַרטיליקן מיט אויגן פאַרגלייזטע פון העלדישער
פּיעטעט,
מיט הענט אין ריטואַלן נישט-ציטער.
אַ ער איז גוט, אַ ער איז נאַבל:
אין זיין לאַץ אַ בינטל עדלווייס,
זיין האַנט בלאַנדזשעט אַפּט
אויף גאָלדענע קעפּלעך פון קליינע קינדער.
איז אָפּגעשיידט פון פרויען, פאַרטראָגט נישט קיין
טאַבאַק-רויך,
ווייכט פון אַלקאָהאָל.
און יאַוואָהל — — —
ער געניסט נאָר די קרייטעכער פון דער מוטער-ערד,
זיין שפּייז בלויז די ריינע פרוכט פון די ריינע אַרישע ביימער.

אָ, דערוואַרטער, געגאַרטער, באַשערטער גאָטס שליאַך
און שוטעף!

איך גלויב

פון מיינע טיפענישן זינג איך זיכער: כ׳גלויב
אין נייעם מענטש פון מוגטער אויסגעלייזטער מי,
אין ארבעט, וואס איז זין און פורעם, פרייד און פלי,
און איז צו וועלט־דערזעאונג זוניק־קלארע שויב.

מער צערטלעך, ווי ס׳איז פאו געווען צו אנאבל־לי
בין איך צו הענט פון זעג און קנעט, פון בוי און הויב.
מער האס, ווי שאולס כווישעכדיקער גייסט אין נוב
האב איך צו וועלט פון בייטש און פון געבייגטער קני.

א שלעכטס איז שלעכט. און שלעכט ווען שלעכטס
זיצט אויבנאן
אויך וואו די האפנונג שלאגט ארויס פון עכטסטן קוואל.
נאר ווען דאס בייז איז בייז און בלינד ווי א שאקאל,

און נישט קיין האפנונג, נאר מער בייזקייט זאגט עס אן —
וויים איך: די טויטנויט שרייט אין פלאס פון רויטער פאן,
און כ׳גרים די בסורע פון דעם „אינטערנאציאנאל".

רעדע ביים בראָנקס - טייך

די ליניע פון דער עקקיאי איז געווען און איז
ריכטיק. די ליניע פון דעם צעקא ק. פּ. ד.
איז געווען און איז ריכטיק. טראָצקי איז גע־
קומען צוהילף דער סאָציאל־דעמאָקראַטיע
און האָט פּאַקטיש אויסגעפירט היטלערס
סאָציאלע באַשטעלונג. טראָצקי איז אַ סאָ־
ציאַל־היטלעריסט. אַ סאָציאַל־פּאַשיסט. אַ
קאָנטר־רעוואָלוציאָנער. אַ פאַררעטער. זיין
לעצטע האָפענונג איז אינטערווענציע. ווי
אַ מאראדיאָר — — — — — — ——
אַלע קאָמוניסטישע און סאָוועטישע צייטונגען
איבער דער גאַנצער וועלט.

מיליאָנען און מיליאָנען אַרבעטער און רעוואָלוציאָנערן האָבן דאָס געלייענט. און — עלעהיי אַ שלוק טיי פון אַ בלעכן קענדל אויף אַ פאַרביילויפנדיקן וואָקזאַל פון אַ סאָוויעטישער סטאַנציע.

צי קאָן מען דעם לעצטן שטריים געווינען מיט אַ פאַרקאָפּטשעטן געדאַנק,
כאַווייערים?

און דאַרפן גערעכטע דעם אָנשפּאַר גליטשיקן פון ליגן?
און זענען די פּענימער אויך פון די, וואָס גייען צו דעם עמעס,

די פענימער, וואָס קאָנען לויכטן ווי הימלען אין יוני־מאָרגנס,
נאָר בלעכן אזוינע, האַרטע, טעמפּע,
וואָס קלאַפּ אויף זיי,
האַמער אויף זיי,
פּויק, פּויק, פּויק —
ווער עס וויל, אַבי ער קאָן,
און זאָגט מיט שטייפער קעל: דאָס איז די פּאָן —

די פּאָן, כאַווײרים?

איך ווייס: דער מענטש איז נאָך זייער ניי און יונג,
כאַווײרים,
אים קומט נאָך צו כאַלעם דאָס שאַרכן פאַרכטיק
פון דעם אורוואַלד,
די פרייד די וואַלדישע, דער רעוו, דער סומנער קרעכץ.
זיין אויג, דאָס שפּיגעלע פון אַלטער זון,
דער זאָמען ליכט פאַרזייט פון אויבן,
איז נאָך מער, פיל מער געווענדט אַראָפּ,
אַראָפּ, כאַווײרים.

איך ווייס: אין נישט געבוירענע באַהעלטענישן ליגט
נאָך דער טאָג,

כאַווײרים,

ווען אַ קינד וועט פרעגן: מאַמע, וואו איז מיין היים —
און די מוטער וועט ענטפערן:
אַט זון, אַט סיריוס,
אַט די ווייסע, רויטע ליכטער פון די שטערן-שטעט —
דאָס צוזאמען מיט אונזער פינטל ערד איז אונזער היים,
מיין קינד.
און ביז יענעם ווייטן טאָג וועט דער מענטש גיין אין
בלענדעניש,
און גלוסטן גלוסטענישן — די לענג אַ האַנט,
די ווערט אַ פויסט.
ביז דענצמאָל וועט דער מענטש נאָך אַלץ זיין צום
פאַרצווייפלען יונג,
גאַר יונג, כאַוויירים.

איך ווייס: די ווייסע כאַכמע פון דערפאַרונג איז קיל,
כאַוויירים.
זי זאָגט אונטער — ס'איז געווען און לאַנג וועט אזוי נאָך זיין.
און ביז אַלע מיילער וועלן האָבן ברויט צו-זעט,
און אַלע קעפּ אַ דאַך אַ זיכערן,
דאַרף מען אָננעמען פאַר ליב,
ווייל אַלץ — אַ שוועל נישט מער, זאָל זיין אַ
שטעכיקע, אַ ביטערע,
צו דער פאַרהאָפטער שטוב,

וואו ס׳וואוינט און ליכטיק ווארט דער ציל.
נאָר פון דער שוועל ביז שטוב — אַ שעטאַך אָן אַ גרעניץ,
כאַווירים,
נישט היינט, נישט דאָ די שטוב —
שטענדיק אין אַ דאָרטן פול מיט נייע דאָרטנס,
שטענדיק הינטער אַנטלויפנדיקע מאָרגנס.
איז גייער אָפּגעטיילט פון גיין? און וואָס פון דאָ און היינט,
און היינט, כאַווירים?

און כ׳האַלט די רעדע ביי דעם בראָנקס-טייך דאָ,
כאַווירים,
ווייל כ׳ווייס אויך דאָס: צו אַ שאָלעכץ האַרטער קאָן
איינהאַרן דער עמעס,
ווי ער קאָן צעבליען זיך צו איינסאַמְ העל און לויטער פרייד.
און איך האַלט די דראָשע, ווייל וויפיל כ׳האָב זיך נישט
געשוואוירן —
שווייגן וועל איך פאַרשווייגן און איינצוימען די צונג
מיט קלאַמערן פון געדולד,
מיט שנאַלן שטאָלענע פון כעשבן,
ברעכט דורך מיין צונג, און פרעגן מוז זי פרעגן: וואוהין,
וואוהין, כאַווירים?

צו דיר —— צו מיר

די וועלט און איך — מיר רייזן צופעליק צוזאמען
„לאַבירינט"

די וועלט און איך.
איך און די וועלט.
ווען ס'האָט מיין טאָג
נאָך יונג געהעלט
האָב איך געלאַכט
מיט דרייסטער האַסט,
גלייך כ'וואָלט געווען
אַן ערן־גאַסט:
ס'האָט צופאַל אונז
צונויפגעהעפט.
די וועלט און איך —
צוויי פרעמדע קרעפט.

איך וויים אַצינד
מיט מערער האַפט:
די וועלט און איך —

דיזעלבע קראַפט.
איך בין אין איר
צו יעדער שאָ.
נאָר זי אין מיר
איז אייביק דאָ.
איצט פרעג איך נאָר
מיט שטיל געמיט
האָט זעלביקייט
אויך אונטערשיד?

איך איינס מיט וועלט —
נישטאָ קיין וואַל.
און כ'קען די פרייד
פון שטייג און פאַל
באַצווייט, באַצענט
און באַמיליאָנט.
דאָס אורוואָרט הייסט
דער אָנהייב מאָנט:
אַליין ווי נישט
אין ריר און רו.
אינאיינעם אַלץ,
דורך אַלץ — אויך דו.

נאָר בין איך דאָ
אַ ראַיע בלויז?
אָט שריי איך הויך
מיין נאָמען אויס,
און ס'בילד פון וועלט
קריגט צו אַ שטריך.
מאַנק אַלע מירם
קלינגט אָפּ און איך.
פון מיקראָסקאָפּ
ביז טעלעסקאָפּ
בין איך פאַראַן
מיט זין און קאָפּ.

און כ'זינג מיין ליד,
וואָס איז מיין זין,
צו דיר אַ וועלט,
צו מיר, וואָס כ'בין.
ווער ס'זעט בלויז זיך
איז בלינד און טויב,
זיין טייל איז ווינט,
וואָס בעזעמט שטויב.

נאָר מאָרד אין מויל
טראָגט דאָס געשריי:
אין יאַם פון אַלץ
ווי זאַלץ צעגיי!

איך אין דער וועלט
ווייס: כ'בין ווי נול.
די וועלט אין מיר
זאָגט: מאַך מיך פול.

טריליאָניקע וואָר

דער פינפיאָר פּלאַן אין ראַטנפאַרבאַנד איז
אַ געוואַלטיקער שטויס פאָראויס נישט נאָר
פאַר אַ זעקסטל פון דער ערד. ער עפנט אַ
נייע עפּאָכע אין דער געשיכטע פון דער
גאַנצער מענטשהייט. אין ראַטנפאַרבאַנד
פאַרשטייען דאָס אַלע און דער פּלאַן פאַר־
נעמט אַלע מויכעס און הערצער. בעעמעס :
וואו צוויי געליבטע אין דעם פ. ס. ס. ר. רעדן
זיי נאָר וועגן דעם פינפיאָר פּלאַן — — —

א קאָרעספאָנדענץ פון מאָסקווע אין אַן אַמעריקאַנער צייטונג.
אויך אַרטיקלען אין זשורנאַלן און ביכער אין פאַרשידענע לע־
שוינעס.

נעם צו אויך מיין גרוס, סאָוויעטישער פאַרליבטער,
אַריבער שטאָט און אָקעאַן.
מיין גליקוואונטש דעם גרויסן פּלאַן,
וואָס פאַרזייט רויכעדיקע קוימענס אין סטעפּעס און
מידבאָריעס,
עלעקטרישע באַגינענס אין טאָיגעס און טונדרעס,
מאַשינען־פליִיס און מאָטאָר־גוואורע אויף פעלדער,
וואו טויזנטער יאָרן האָט געשיקלט די שלימאַזל־בראָכע
פון דער הילצערנער סאָכע.

נאָך מער וועל איך בענטשן די בסורע פון פּלאַן
ווען אין זוניקע היימען
וועט זעט פאַרמעקן די האַרטקייט פון טעג,
פאַרדעקן די האַרטערע וואָכן.
ווען געפּלאַנטער ניצאָכן וועט קווענען:
דער מענטש איז נישט אַזאַ באַזונדער, שלאַגלעריש
פאַבריטשנע שרייפּל,
די פאַבריק איז נישט אַזאַ שטיין-און-אייזערנער טייפל,
וואָס אין סאַצגעוועט איז אים גאַנץ עגאַל,
צי הענט און פים זענען פלייש אָדער מעטאַל.

מיין גרוס אויף דיין כאַווערטע, דער קאָמיוגיסטקע,
וואָס ראַטעוועט מיט דיר דעם בוריקעס-פאַרזיי אויף
די פעלדער פון אוקראַינע,
דאָס רייז-גערעטעניש אין קאַווקאַז,
דעם קוילן-ליפער אין דאָנבאַס,
און לאָזט זיך מיט דיר — אַלץ לויט דעם פּלאַן —
קיין בירא-בידזשאַן צו בויען י. ס. ס. ר.

נאָר איין פרימאָרגן — — — —
איך שווער: זי וועט דערפאַר דיר שענקען אַן
עקסטרא-גוטן קוק,
איך שווער: עס וועלן דיר גאָרנישט פאַרדענקען די
פאַרליבטע

פון פערטן און פינפטן פינפיאָר פּלאַן — — —
איין פרימאָרגן
צעשפרינג זיך, צעזינג זיך, שרייב אָן אַ ליד,
און נאָכן אָוונט אין לענין־ווינקל, אַגיט־פּראָפּ צי
פּראָלעט־כאָר
לייען איך פאַר:

ווייך וואָרעם געפּלאַטער און דאָרשטיקע הענט.
די הענט זענען מיינע און ס'פּלאַטערט דיין לענד.

דיין לענד האָט געצייטיקט און איך האָב געבליט,
מיט אָפענע ליפּן געקליבן דעם צוויט
פון וואָרעמער ווייסקייט, עלעקטרישן הויך,
פון האַלז און פון אָרעם, פון קני און פון בויך.
און רונדקייטן האָבן זיכרוינעס געוועקט,
און גלאַטקייטן — לאַנדשאַפטן ווייטע אַנטפּלעקט.
אי פעלד־שאָרך, אי וואַלד־האָרך, אי שטילקייט
פון הייל —
דאָס אַלץ איז געקומען אויף אונז מיט געאייל.
געאיילט האָט אַ יאָנטעף מיט אור־ערשטן גאַנג
צו נעמען אונז צוויי אין עקסטאַטישן פאַנג.

... ס'האָט ווער זיך געשאַרט דאָרט אויף יענער
זייט וואַנט.
האָט ווער דאָן געקאָנט זיין אַליין — נישט ביינאַנד?
מיר זענען צוזאַמען געווען אין די פרייד

פון הייסן געבאָט און פאַרוואָרפענעם קלייד
האָט אונז דאָ געווירבלט, דאָ ריטמיש געוויגט,
און ענדלעך אונז דאַנקבאַרע זוניק באַזיגט.

אַ שפּילער אַזאַ איך — אי צערטלעך אי שאַרף,
און דו א געטרייע פיל-סטרוניקע האַרף.

און ווען איך האָב פּלוצלינג אַליין זיך געוועקט,
ווי כ׳וואָלט וואָס באַנעמען געוואָלט און געפרעגט:
האָסט ליב מיך אַצינד — האָסטו מיט געבעט
געציטערט: אָ שווייג-שווייג, אָ שווייג-שווייג,
נישט רעד.

דאַן טרעטנדיק לייכט, ווי אויף כוואַליעס האשיש
האָב איך דיך געהויבן, געלייגט אויף דעם טיש
און ס׳פענצטער געעפנט צו ווייזן דער זון
דעם פלאַן פון דיין לייב, דעם ניצאַכן דערפון.
און דו — ס׳איז געוועזן אַ הימן דיין געזיכט,
דורך טרערן אַ הימן אי צו מיר אי צום ליכט.

מיר האָבן געבליקט אין טריליאַניקער וואָר
און פלענער געבויט אויף טריליאַן מיט אַ יאָר.

דער פרילינג נייט

VIII

— — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — א שיפרירטער בריוו
באַהאַלט אַ טאָך אַלץ גרעסערן, וואָס קלערער
עס קלינגט דער לייכטער דרויסנדיקער שיכט.
וואָס אַלע זעען איז ווי זיין צעשטערער,
וואָס קיינער זעט, איז זיינס און פול געוויכט.

IX

ס'קאָן פאַביום לינד נישט קלאָגן זיך אויף צווינגען,
דאָך וואָס ער טוט, איז אים ווי ווייט גערייד :
מען זעט דעם גאַנג פון ליפּן, מיילער שלינגען,
נאָר וואָס און ווען — האַלב קאָמיש, האַלב צעדרייט.
דערפאַר אין שיפער, אונטער קאָנטעקסט גרינגען —
דאָרט קאָכט און שטורעמט שטענדיק, רוישט און בליצט.
זיכרוינעס שעפּטשן, מאָנען, רופן, קלינגען —
פון אייערנעכטנס, מאָרגנס, דאַן און איצט.

X

אינמיטן שטורעם — דאָ און דאָרט אַ צייכן,
ווי אָנוווייז שאַרפּער אויף אַ קלאָרן וועג.
ער כאַפּט זיך אָן אָן אים. וויל נאָכגיין, גרייכן.
נאָר באַלד אַ בלישטש פון בייסנדיקער זעג
און אויס. און ווידער טומל. זעמדער בלייכן.
ער שלעפּט זיך אין מידבאָריעס. קריך און פאַל.
איז ווי געפאַנגען צווישן ווילדע שייכן —
אין ראַנגל מיט זיין אייגן בלוט און גאַל.

XI

ווער ס'מאָנט אַסאַך — צאָלט קיינער נישט קיין צאָל אים.
איז פאַביום לינד מיט זיך אַליין אין קריג —
איז ער געווויס נישט מיט זיין דאָר בעשאָלעם.
אָט שטייט אַ לייטער. שטיג אויף שטיג אויף שטיג.
נישט יעקבס לייטער און נישט יעקבס כאָלעם.
ס'איז גאַנג צו זיך, דער שווערער גאַנג דורך וואָר,
וואָס שלאָגט סיי די מאַלאָכים און טייוואָלים,
סיי אַלע ליבעס־סינעס פון דעם דאָר.

XII

זינט פאַביוס לינד געדענקט, האָט ער זיך זעלטן
געוואָרעמט אין דער מיט פון הוידע־ברעט.
ער איז אַ באַלן האַוּקע אויף די קעלטן
פון ראַנד־געפלי, פון איינשטעל אין געוועט.
און אויב דורך זיינע האַרבסטיקע געצעלטן
גייט אָפּט אַ פראָסט מעסלעס נאָך אַ מעסלעס —
ליכט דאָרט אַמאָל אויך מיט דעם זיג באַהעלטן
אַקעגן רוייוו און זיכערן געזעם.

XIII

זיג קעגן רוייוו. איז ער נישט יידיש־דיכטער?
די קעלט פון שפּאָט קאָן צינדן הייסטן פלאַם.
ער שפּירט נאָר טונקל, ווי פאַרטושטע ליכטער
די וואָרצלען טיפע פון זיין אַלטן שטאַם.
נאָר יעדעס מאָל מיט נייקייט אומגעריכטער
באַרוישט דעם אַלטנס אייביק־יונגער צווייט.
פאַרשטום, פאַרשטום אַ שטים, וואָס איבער־ניכטער —
ס'נעמט פאַביוס לינד אָן אַלץ מיט קלאָר געמיט.

XIV

דער אַלטער שטאָם איז מיד — פון צופיל האַוון
אויף וועגן, וואָס צו־ברייט און באַלד צו־שמאָל.
אַזויפיל שוין געזען! דעם כאָכעם בראַוון
ווערט נימעסדיק דאָס זיגן אויך צומאָל.
מיט כאָכמע פול — צו־פול אויף שטיק צו פראַוון
איז אויך דאָס נייע וואָרט פון אַלטן שטאָם.
וויל פּאַביום לינד עם בינדן מיט אָקטאַוון,
וויל אָנטאָן אויף דער אומגעדולד אַ צאָם.

XV

ער וויל! ווען ס׳טוט זיך נאָכגיביק אַ וואַקל
פון קלוגן לאָשן ענדלעך דער גראַניט,
אַנטפּלעקט זיך איבערצייטלעכער ספּעקטאַקל:
דער שאָלעם־פּאַקט פון סלאַוו, גערמאַן, סעמיט.
און ווען דער שטאָף — אין קלאַנגפולן סאַכהאַקל —
ווערט איינגעפּאַסט פונסניי אין ריטם פון ליד,
פּאַרגעסטו אָן דעם שלאַנגישן אָראַקל —
אין שיקזאַלס קוזניע האַמערט קליגסטער שמיד.

XVI

גוט — ראַנגלען זיך מיט וואָרט, וואָס איז אַקשאָנעס,
וואָס ציילט בעסוילעמס און באַפעלט: פאַרגעס!
גוט — וואַרפן אין דעם פיסק פון וועלטס איקאָנעס
די קלאָלע יידיש און דעם יידיש-נעס.
מען זאָגט דער נעס באַדאַרף שוין איצט ראַכמאָנעס,
פאַרמישפּעט פאַביום לינדס פאַרקלערטער פערז.
זאָל זיין . . . ביז ס׳הוסטן אוים זיך אַלע וראָנעס
קאָן אויכעט אונטערגיין דער אוניווערז.

XVII

צו שרייבן יידיש איז צו טרעטן זייטיק
ביי עוועניוס און גאַסן פון דעם לאַנד.
מיט פולע טישן קלוימערשט פול באַדייטונג
רוישט דאָרט אין פרעמד, וואו שטענדיק גרוים
און גראַנד.
אין יידיש-לאַנד איז וואָך. ווי לאַנגער פרייטיק —
קאַרטאָפל, הערינג און אַ דאַנק דערפאַר,
אַ וואָרט צי צוויי דערמאָנונג אין דער צייטונג,
ווער רעדט צוויי קאָלומס — און ס׳איז הויכער סכאַר.

XVIII

די דיכטער-גאַס די יידישע — אומיסטן
האָט אימיץ זי אזוי אַוועקגעשטעלט.
דאָרט ווימלט מיט באַלשעמס און יעזוסיסטן,
עס שטורמען קריפּלס הייליקע אַ וועלט.
מעשיכים טראָגן זיך מיט אַמעטיסטן,
און ס'גייט אַ שטרייט פֿאַר גראַדסטן וועג צום קעץ.
הויך טרובן פּראָלעטאַרישע כאָריסטן —
צעקלעמטער זיפֿץ און קאָזשעלקעס פֿון לעץ.

XIX

פֿון מינסק ביז וואַרשע, פֿון ניו יאָרק ביז באַלטע
עס דאַכט זיך נאָר — אַ מעשוגאָאים-הויז.
נאָר נישט געאיילט — עס איז די אַלטע, אַלטע,
באַלכאַלעם-, לערנער- און מאַרטירער-קלויז.
פֿונדאַנען עמעסן, ווי טויערן צעפּראַלטע
באַווייזן וועגן דורך באַנייטן פּערז.
ביז גרייכן וועט די לעצטע האַנט, די קאַלטע,
קאָן יידיש אויפֿרייסן דעם אוניווערז.

XX

שלאָפט פאַביום לינד, צי ער אַנטרינט פון וואַכן,
פאַרנעמט ער נישט דעם גזאַר: „ווי דעם וואָס גלויבט"?
צי זעט ער נישט, ווי אַלע שלעסער קראַכן,
ווי ס'ווערט אַליץ מער דעם פאָלק זיין צונג גערויבט?
ער זעט, פאַרנעמט. נאָר מער ווי אַלע זאַכן
דעם רוף פון ווילן און זיין גאַנג געהיים.
ער ליבט מיט ליב, וואָס איבער וויינען — לאַכן
די דיכטער־גאַס די יידישע, זיין היים.

XXI

זיין צווייטע היים: די ליניע פון מאַנהעטן,
די האַרטקייט פון געמיט און פון אַספּאַלט.
די ליבט ער אויך. כאָטש אָפט וויל ער זיך וועטן —
עס קומט אַ טאָג און גאַנץ ניו-יאָרק צעפאַלט.
דערווייל — שיסט אימפּעט זיינע שטיין־ראַקעטן,
און ס'זעט די שטאָט אויס אייביקער ווי רוים.
דערווייל קאָן פאַביוס לינד אויף בריקן טרעטן
פון דאָר צו דאָר — דאָ אונטער אָט דעם בוים.

XXII

אַדיע, דיר בוים. די זון, די קיל־מערצאווע
באַשלאָגט דעם מאַריוו שוין מיט בלעכן ווייס.
ווייס — ווייס. ווי גייסטעריש צי מאַשינאָווע.
נישט זון — עלעקטריע־לאָמפּ, נישט פלאַם נאָר אייז.
נאָר שאַ. צו־וואָס די כאָכמע פון אַ סאָווע?
ער זעט אַ צווייטן, ווייסן זון־פאַרגאַנג.
ער דעקלאַמירט פון דאַנטעס וויטא־נאָווא,
זי הערט. און ביידע . . . ס'איז געווען שוין לאַנג.

XXIII

שוין לאַנג, כאָטש די דערמאָנונג וויל נישט שטילן.
סיי־ווי . . . אין פּאַרק קומט באַלד די יונג־פרייד אָן.
באַלד וועט זי מיט טולפּאַנען, דעפּאָדילן
אויף סטרונעס זון א שפּיל און הוליע טאָן.
אין ווייס און ראָז וועט בוים נאָך בוים זיך הילן,
און קאַרשן־בלי וועט רופן קיין יאַפּאַן.
דאַן בעז. מאַגנאָליעס. דאָ זיגט דער ווילן,
וואָס אייביק יונג און אייביק איז פאַראַן.

XXIV

דער פרילינג גייט. נישט נאָר די פלאַנץ-געמיטער —
אויך פאַביוס לינדס געמיט ווערט זאַפטיק-האַרב.
עס גייט דורך אים דער פלאַטער, זיס און ביטער,
וואָס וואַקסן ברענגט — און שניידט אויך איין אַ קאַרב.
ער קוקט צום פאַרק מיט בענקענדיקן ציטער.
וואָס זאָל דאָס וואַקסן? און ער קוקט אַרויף.
גרויס-אויגיק, ערנסט קוקט דער בכאָר יופיטער
און מאַרס, דאָס ברודערל — עס רויטלט אויף.

XXV

נאָך פערציק יאָר — לינדס גאַנצע לעבנס-דאַטע —
ערשט טרעפן זיי זיך אויבן נאָכאַמאָל...
פון לאַדזש בעט אים דער אַלטער, גוטער טאַטע:
מיין זון — אַ בריוו, אויב נישט באַשערט דיין קאָל.
וואָס זאָל דאָס וואַקסן? בליקן זעאונג-זאַטע
איצט שיקן אים די הויכע ברידער צוויי:
דעם פאָטער שרייב. וואו פריידן נישט-געהאַטע
דו קאָנסט פאַרמינערן — פאַרמינער זיי.

XXVI

וואָס גרויס, וואָס קליין — נישט דו קאָנסט האַלטן קאָנטאַ,
נישט מיר — פאַרשטיין די כוצפע פון דער ערד,
דעם איינפאַל, אַז דאָרט ערגיץ וואָרט אַ יאָנטעף,
און צו געפינען אים איז אייך באַשערט.
איז וואָס דו פרעגסט, אָ פרעגער פיל-מיליאָנטער —
אויך אונז גיט אָפּט אַ ברי דער כיישעק: בונט!
נאָר... ס׳ווינקט אויך שמייכל אין דעם סומנעם פלאָנטער,
און — מיט אַ פייף — ווערט וואונדער פון דער וואונד.

ניו־יאָרק,
פרילינג, 1933

פון זעלבן אויטאָר:

לאַבירינט — לידער

די מאַיסע פון הונדערט — פּאָעמע

יונגהאַרבסט — לידער

ראַנדאָס און אַנדערע לידער

שלמה מולכו — דראַמאַטישע פּאָעמע

אשר לעמלען — דראַמע

אין דרוק און ס'וועלן אַרויס ביז סוף יאָר:

פּאַביוס לינד — אַ באַנד לידער

מאַכט — די דראַמע טראָצקי-סטאַלין